

29. Кой прави превода?

Известно е, че клиентите, които потенциално възлагат преводи, най-често се обръщат към агенции за преводи, понеже широко-разпространено е мнението, че именно те извършват преводите, техните преводачи са най-висококвалифицираните и никой друг не може да гарантира по-добро качество на превода от агенция за преводи. Следователно, клиентите смятат, че имат голяма сигурност, когато възлагат преводите си на агенции.

Както знаем, агенциите за преводи не са съществували във всички времена. Те се появяват преди около четиридесет-петдесет години, а специално у нас ги има сравнително отскоро, ако изключим бюрата за преводи от 1970-те и 1980-те години.

Появата на агенциите за преводи съвпада с все по-голямото търсене на преводачески услуги. Макар и много древна, професията на преводача остава някак си на заден план. Тя обхваща всички сфери на човешкия живот, обаче е изключително деликатна и не се натрапва, затова хората, които я практикуват, са предимно скромни и възпитани, в никакъв случай не са нахални и агресивни в рекламирането на своята дейност, което спомага за утвърждаване на незабележимостта им. От това се възползват други хора, които случайно са попаднали сред това съсловие, отличават се от

него с по-голяма находчивост и много по-агресивно рекламират дейността си. Тези хора си учредяват фирми за преводи и започват все по-често да рекламират и дейност, която не извършват, т. е. преводи от и на езици, по които не са специалисти и от които често си нямат никакво понятие.

Така на пазара на преводачески услуги се появяват агенциите за преводи, които с нахалното си поведение и агресивна реклама засенчват скромните обяви на преводачите, които обещават на своите клиенти преводачески услуги само от и на езиците, по които са специалисти.

Агенциите за преводи по структура са съвсем малки фирми, които обикновено и най-често се състоят от своя собственик или един-двама съдружници и, евентуално, един-двама офис мениджъри. Преводачи по принцип не работят в агенциите за преводи. За това спомага установилата се порочна практика, благословена от ВЪНШНО, агенциите да използват преводачи от списъци. Произходът на тези списъци е тясно свързан именно с отношенията на агенциите за преводи с ВЪНШНО. При сключване на привидните „договори“ по чл. 2а от мнимия „правилник“ на ВЪНШНО, агенциите трябва да предоставят на ВЪНШНО списък с имената на „своите“ преводачи със спесимени на подписите им, без обаче да доказват, че това са техни служители. Преводачите единствено подписват пред нотариус т. нар. „клетвени“

декларации, в които се посочва, че работели „към“ еди-коя си агенция. Така един и същ преводач теоретично, а и на практика, може да подпише такива декларации за неограничен брой агенции, и във всяка от тези декларации да пише, че преводачът работи към съответната агенция, за която е предназначена декларацията.

Как може един и същ преводач, който работи „за“ или „към“ безброй агенции, да бъде представян като служител на всяка от тях, ако агенциите са конкуренти помежду си? Това става възможно поради много причини. Едната е липсата на контрол от страна на т. нар. „органи“, които не се интересуват от отношенията между агенциите и преводачите. „Органите“ омаловажават нарушаването на редица закони от агенциите: трудовия кодекс, търговския закон, закона за защита на конкуренцията, закона за защита на потребителите и др.

Друга причина един и същ преводач да присъства в списъците на голям брой агенции, е липсата на преводачи.

Ще се запитате: Кой тогава прави преводите?

Преводите се правят от хора, които превеждат. Така е записано и в стандарт 15038: дефиницията за преводач е просто „лице, което превежда“, макар, че в предварителната версия (черновата) на този стандарт от 2004 година се посочва, че преводач е лице, което отговаря на специални изисквания за квалифи-

кация, а те са: официално призната степен на висше (или университетско) образование или неин еквивалент плюс минимум две години документиран опит в областта на превода, или поне пет години документиран опит в областта на превода, ако няма съответното образование.

Свободата, която предоставят на агенциите Външно и стандартът в избора на преводач и отношенията му с него, прави практически невъзможно съществуването на професионални преводачи, защото те не могат да се конкурират с агресивно рекламиращите се агенции, засмукващи всички потенциални клиенти на независимите професионални преводачи.

„Товага не остава никой, който да прави преводи!“ – ще възкликне незапознатият с лабиринтите на преводаческата дейност.

Да. Не остават професионални преводачи. Все още ги има, но те са малко, неорганизирани, разпръснати, без сериозни контакти помежду си, а и често подвеждани и заблуждавани от други „преводачи“ по различни „форуми“ и социални мрежи из Интернет, че единственият начин за преводача да съществува, е като превежда „за“ агенции. Най-често тези други „преводачи“ са или собственици на агенции, или са от онези няколко типа непрофесионални преводачи, които неведнъж споменавах и които почти изцяло са поели извършването на преводите, засмукани от агенциите.

Много просто и логично е, че преводачът никога не превежда „за“ агенции, той пре-

вежда за клиентите, за потребителите на преводачески услуги, защото именно той извършва тези услуги, а агенциите паразитират върху него. Агенциите са не просто прахосмукачки, които засмукват клиентите на преводачите, те са пиявици, впили се в професията на преводача и изсмукващи от нея последните ѝ жизнени сокове.